SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019-2021 ZA ROK 2020

TARNOWSKIE GÓRY 2021

SPIS TREŚCI

	Wstęp	**3**
I.	**Opis przedsięwzięć realizowanych w 2020 roku z uwzględnieniem celu głównego i celów szczegółowych**	**3**
	Cel Główny: Zintegrowany system wsparcia na rzecz rodzin	**3**
	Cel szczegółowy 1 Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	**3**
	Cel szczegółowy 2 Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin z dziećmi	**8**
	Cel szczegółowy 3 Wspieranie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży	**10**
	Cel szczegółowy 4 Organizowanie czasu wolnego dla rodzin z dziećmi	**12**
	Cel szczegółowy 5 Współpraca na rzecz wsparcia prawidłowego funkcjonowania rodziny	**14**
	Cel szczegółowy 6 Profesjonalizacja działań w obszarze wspierania rodziny	**18**
II.	**Podsumowanie**	**19**

WSTĘP

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. 2020, poz. 821) w art. 176 nakłada na gminę obowiązek tworzenia i realizacji trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gminny program wpierania rodziny dla miasta Tarnowskie Góry na lata 2019 – 2021 jest odpowiedzią na potrzebę podnoszenia jakości funkcjonowania systemu wspierania rodziny oraz podejmowania zintegrowanych działań zmierzających do deinstytucjonalizacji, głównie poprzez wychowywanie dziecka w rodzinie naturalnej.

Głównym celem Programu jest rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz rodziny.

I. Opis przedsięwzięć realizowanych w 2020 roku z uwzględnieniem celu głównego i celów szczegółowych.

CEL GŁÓWNY
Zintegrowany system wsparcia na rzecz rodzin

Cel szczegółowy 1
Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Zadania:

1. *Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny, polegającego na pomocy w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem zasobów i możliwości rodziny, zasobów lokalnych oraz instytucjonalnych.*

Rodzinie przeżywającej trudności, borykającej się z sytuacją szeroko rozumianego kryzysu udzielana jest kompleksowa pomoc służąca utrzymaniu dziecka w rodzinie. Każda rodzina przeżywająca trudności opiekuńczo-wychowawcze może skorzystać ze wsparcia asystenta rodziny. Celem tej usługi jest poprawa funkcjonowania systemu rodziny, w szczególności poprzez stworzenie optymalnych warunków służących wychowaniu dzieci oraz nabycie i doskonalenie umiejętności społecznych rodziców, a także zwiększenie ich kompetencji rodzicielskich. Asystenci rodziny dokonują diagnozy, analizując możliwości rodzin do samodzielnego przezwyciężania sytuacji trudnych, budują wraz z rodzinami plan pracy i podejmują działania ukierunkowane na rozwiązanie trudności.

Rodziny objęte asystenturą dotknięte są przede wszystkim trudnościami związanymi z bezradnością w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jednak problemy te często wydają się być wtórne do wielu innych. Są nimi: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność dziecka lub/i osoby dorosłej, uzależnienia, przemoc, problemy lokalowe. Asystent w ramach współpracy z rodziną pomaga jej określić zasoby tj. możliwości wewnętrzne i zewnętrzne, co w dalszej współpracy przekłada się na skonstruowanie planu pracy z wykorzystaniem zaplecza instytucjonalnego.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach w 2020 roku zatrudnionych było 6 asystentów rodziny w ramach 5 etatów. Asystenci zatrudnieni byli na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy.
W związku z możliwością uzyskania dofinansowania do wynagrodzenia asystentów rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wystąpił z wnioskiem do Wojewody o przyznanie dotacji w ramach rządowego programu Asystent Rodziny na rok 2020.

2. *Prowadzenie pracy socjalnej ukierunkowanej na wspieranie rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.*

Praca socjalna, to zespół metodycznych działań świadczonych na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również w celu zapobiegania pogarszania się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywoływanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych. Rodziny z dziećmi, które nie korzystają ze wsparcia asystenta rodziny mogą skorzystać z pomocy świadczonej w ramach pracy socjalnej.

3. *Wsparcie rodziny poprzez prowadzenie placówek wsparcia dziennego*.

Placówki wsparcia dziennego są jednostkami organizacyjnymi systemu wspierania rodziny, świadczącymi pomoc w zakresie wsparcia w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
W ramach pracy z dzieckiem pracownicy placówek współpracują z rodzicami, opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Uczestnictwo dzieci w zajęciach jest nieodpłatne i dobrowolne, chyba że dziecko zostanie skierowane do placówki przez sąd. Przy zapewnieniu opieki nad dziećmi oraz przy wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań, placówki mogą korzystać z pomocy wolontariuszy. Pod opieką jednego wychowawcy, w jednym czasie może przebywać maksymalnie 15 dzieci.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie:

- specjalistycznej – organizacja zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych korekcyjnych, kompensacyjnych oraz logopedycznych; realizacja indywidualnych programów korekcyjnych, psychokorekcyjnych lub psychoprofilaktycznych, terapii pedagogicznej, psychologicznej i socjoterapii,
- opiekuńczej – zapewnie opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego, zabawy i zajęć sportowych oraz rozwoju zainteresowań,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę – działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w połączonych formach.

W Tarnowskich Górach działają trzy placówki wsparcia dziennego: Świetlica Środowiskowa Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Świetlica Socjoterapeutyczna „Kryjówka" przy Tarnogórskim Ośrodku Terapii Uzależnień Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej, Świetlica Środowiskowa przy Stowarzyszeniu „Serdeczni".

W 2020 roku na skutek wprowadzonych w kraju obostrzeń związanych z pandemią Covid-19 placówki zmuszone były do wprowadzenia zmian organizacyjnych. Świetlica Środowiskowa przy Stowarzyszeniu „Serdeczni" od 11.03.2020 r. zawiesiła swoją działalność ponieważ nie spełniała wymagań Głównego Inspektoratu Sanitarnego.

Świetlica TPD zawieszała działalność z uwagi na wprowadzane restrykcje dotyczące nauki zdalnej – placówka nie mogła realizować zadań statutowych w takiej formie. Natomiast świetlica „Kryjówka" prowadziła swoją działalność przez cały rok, w zależności od sytuacji epidemicznej w kraju w formie tradycyjnej, zdalnej lub hybrydowej.

4. Realizacja programów i projektów adresowanych do rodzin z dziećmi.

W roku sprawozdawczym na terenie gminy realizowane były programy i projekty adresowane do rodzin z dziećmi.

Rodziny wielodzietne mogły skorzystać z Karty Dużej Rodziny. Program uprawnia do korzystniejszego, od ogólnie obowiązującego, dostępu do towarów, usług oraz innych form działalności. Kartę Dużej Rodziny może otrzymać każdy członek rodziny, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu przynajmniej troje dzieci. Kartę mogą dostać także rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Od 1 stycznia 2019 roku Kartę Dużej Rodziny mogą uzyskać również rodzice, którzy mieli w przeszłości na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym prowadzono dla mieszkańców gminy Tarnowskie Góry punkt wydawania żywności. Produkty spożywcze wydawane były dwa razy w tygodniu w lokalu przy ul. Strzeleckiej. Kwalifikację do Programu prowadzili pracownicy socjalni MOPS w oparciu o obowiązujące przepisy. Z tej formy wsparcia skorzystało ponad 300 rodzin z dziećmi. W ramach Programu zostały rozpropagowane ulotki dotyczące zdrowego stylu odżywiania i racjonalnego gospodarowania produktami żywnościowymi.

W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Oświatowo – Wychowawczych im. Teresy Kras w Lublinie oraz Kuratorium Oświaty w Katowicach zakwalifikowano do udziału w koloniach letnich 8 dzieci objętych wsparciem asystentów rodziny. Kolonie zorganizowane zostały w Milówce oraz Korbielowie.

W wyniku współpracy MOPS z Piotrem Trojanem, w okresie od lipca do listopada 2020 r., zorganizowane zostały warsztaty filmowe „Just do it" dla dzieci w wieku od 7 do 15 lat. Do udziału w zajęciach zaproszono 17 dzieci z 4 dzielnic naszego miasta. Na podstawie cyklu warsztatów powstała etiuda filmowa inspirowana tarnogórskimi legendami. Specyfiką projektu była kompleksowa praca nad tworzeniem własnego obrazu filmowego na podstawie idei, tekstu, kreacji bohatera i pracy z kamerą.

W grudniu 2020 roku, w ramach akcji „Pracownicy MOPSu dzieciom" zorganizowano zbiórkę pieniędzy przeznaczonych na zakup świątecznych prezentów dla dzieci z rodzin objętych asystenturą. Do grona darczyńców dołączyli również znajomi i krewni pracowników. Pomysły na prezenty zaczerpnięto z listów do św. Mikołaja napisanych przez dzieci. Zaangażowanie było tak duże, że udało się spełnić wszystkie marzenia dzieci.

5. *Wsparcie kobiet w ciąży powikłanej oraz rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi poprzez koordynowanie działań umożliwiających uzyskanie pomocy z zakresu poradnictwa medycznego, rodzinnego i socjalnego.*

Dnia 1 stycznia 2017r. weszła w życie Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. (Dz.U.2020 poz. 1329) o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem", która nakłada na asystentów rodzin dodatkowy obowiązek koordynowania poradnictwa dla rodzin i kobiet obciążonych niepełnosprawnością dzieci. Pomoc asygnowana kobietom w ciąży oczekującym dziecka obciążonego ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstało w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu, obejmuje między innymi: diagnostykę prenatalną, świadczenie opieki zdrowotnej, wsparcie psychologiczne, rehabilitację leczniczą, zaopatrzenie w wyroby medyczne, opiekę paliatywną i hospicyjną, poradnictwo laktacyjne, poradnictwo w zakresie pokonywania trudności w pielęgnacji i wychowania dziecka, pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej.
Asystent, współpracujący w tym zakresie z rodziną, opracowuje katalog możliwego do uzyskania wparcia dla rodzin i kobiet, reprezentuje uprawnione osoby w podmiotach udzielających pomocy w tym zakresie.
W 2020 roku wparciem asystenta rodziny objęte zostały dwie rodziny borykające się z problemami związanymi z pokonywaniem trudności z wychowywaniem i rehabilitacją dziecka niepełnosprawnego w ramach ustawy „Za życiem".

6. *Pozyskiwanie rodzin wspierających.*

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada, że rodzinami wspierającymi powinny być rodziny z najbliższego otoczenia dziecka. Praktyka pokazuje, że rodziny wspierające, wywodzące się ze środowiska rodziny wspieranej, nie posiadają odpowiednich kompetencji do

wykonywania usług na rzecz innej rodziny. Taka sytuacja powoduje brak ustanawiania rodzin wspierających na obszarze całego kraju.

Asystenci natomiast często współpracują z rodzinami, które nieformalnie angażują się w pomoc na rzecz innych rodzin. Wsparcie obejmuje pomoc w rozwiązaniu problemów ekonomicznych oraz modelowanie właściwych postaw rodzicielskich. Jednym z działań na rzecz rodzin wspieranych jest między innymi pomoc materialna, szczególnie przy zakupie wyprawki szkolnej, organizowaniu świąt, przeprowadzaniu remontu itp. Rodziny udzielają także porad dotyczących właściwego gospodarowania budżetem domowym lub wyborze odpowiednich materiałów budowlanych. Są pomocne w kształtowaniu prawidłowych relacji interpersonalnych w rodzinach wspieranych, utrwalają wartości i normy przyjęte w naszym społeczeństwie. Osoby szczególnie mocno zaangażowane w takie działania nie chcą zawierać umów, wolą pozostawać anonimowe, a ich pomoc jest bezinteresowna.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 1. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok
1.	Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną	20	18
2.	Liczba dzieci w rodzinach objętych pracą socjalną	36	34
3.	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	299	293
4.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny	57	73
5.	Liczba rodzin zobligowanych do współpracy z asystentem rodziny przez Sąd Rodzinny	22	26
6.	Liczba placówek wsparcia dziennego	3	3
7.	Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	85	55
8.	Liczba dzieci korzystających z zajęć w placówkach wsparcia dziennego	64	40
9.	Liczba zrealizowanych projektów i programów, których adresatami są rodziny z dziećmi	6	5
10.	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	1 589	681
11.	Liczba rodzin wspierających	0	0

W gminie zdiagnozowano prawie 300 rodzin, które borykają się z trudnościami w obszarze opiekuńczo wychowawczym oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego. W okresie sprawozdawczym 91 rodzinom udzielono wsparcia w formie pomocy asystenta rodziny i pracy socjalnej. Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach coraz chętniej korzysta z narzędzia, jakim jest zobowiązanie rodzin do współpracy z asystentem. Miasto Tarnowskie Góry dysponuje wystarczającą liczbą placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Z programu Karta Dużej Rodziny skorzystało prawie 700 osób – mniej niż w tamtym roku, jednak większość rodzin wielodzietnych skorzystała z tej formy pomocy w poprzednich latach. W okresie sprawozdawczym nie udało się powołać ani jednej rodziny wspierającej.

Cel szczegółowy 2
Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin z dziećmi

Zadania:

1. *Wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin z dziećmi będących w trudnej sytuacji materialnej.*

Wachlarz działań pomocowych realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej można podzielić na dwa główne obszary: wsparcie materialne i pozamaterialne. Świadczenia pieniężne realizowane są na podstawie ustawy o pomocy społecznej i głównie przyjmują formę zasiłków okresowych, celowych i celowych specjalnych. Ośrodek realizuje także programy i projekty rządowe oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej m.in.:

- Program rządowy „Posiłek w domu i szkole” na lata 2019-2023;
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD);
- Zasiłki rodzinne oraz dodatki do zasiłków rodzinnych;
- Świadczenia opiekuńcze;
- Świadczenia „Za życiem”;
- Świadczenie wychowawcze (500+);
- Świadczenie „Dobry start” (300+);
- Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego;
- Dodatki mieszkaniowe i energetyczne;
- Karta Dużej Rodziny.

Świadczenia niepieniężne realizowane są na podstawie ustawy o pomocy społecznej to m.in.:

- praca socjalna;
- interwencja kryzysowa;
- poradnictwo specjalistyczne;

– prowadzenie Zespołu Mieszkań Chronionych;
– realizacja projektów socjalnych.

2. Rozwój infrastruktury mieszkaniowej ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na wspieranie rodzin z dziećmi są warunki życia codziennego związane przede wszystkim z sytuacją socjalno – bytową. Zależą one także od rozwoju infrastruktury mieszkaniowej danego miasta.
Główne kierunki rozwoju funkcji mieszkaniowej i infrastruktury społecznej to: tworzenie warunków dla poprawy standardów i warunków życia zarówno w tradycyjnie kształtowanej zabudowie miejskiej, jak i w zespołach zabudowy blokowej - poprzez programy rewitalizacji i rehabilitacji. Powiększenie zasobu mieszkań komunalnych (w tym socjalnych), poprzez wykorzystanie własnych gruntów i obiektów oraz inwestycje.

3. Prowadzenie mieszkań chronionych dla rodzin z dziećmi.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej, która zastępuje pobyt w placówce całodobowej oraz zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W 2020 roku Zespół Mieszkań Chronionych składał się z 12 mieszkań, w których znajdowało się łącznie 57 miejsc, w tym 11 mieszczących się w dzielnicy Sowice w budynku przy ul. Grzybowej 211 i jeden przy ul. Bema 12. W ramach ZMCH funkcjonowało także jedno mieszkanie interwencyjne. Rodzaj i zakres pomocy świadczonej w mieszkaniach chronionych uzależniony jest od indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych osób korzystających ze wsparcia. Do korzystania z ZMCH uprawnione są: osoby nie mogące pozostać w dotychczasowym miejscu zamieszkania, bądź takie, których pozostanie tam będzie prowadziło do powstawania lub utrwalania patologii społecznych, a także osoby zagrożone bezdomnością, osoby zagrożone bezdomnością z uwagi na trudną sytuację osobistą przy jednoczesnym występowaniu wielu dysfunkcji wskazujących na konieczność kompleksowego wsparcia, kobiety z dziećmi doświadczające przemocy w rodzinie.

4. Realizacja rządowego programu „Posiłek w domu i w szkole”.

W 2020 r. na terenie gminy realizowany był program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”. Program zapewniał pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Działania realizowane w ramach Programu, to głównie finansowanie posiłków w placówkach oświatowych oraz przyznawanie i wypłacanie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. Na terenie miasta Tarnowskie Góry dożywianie w ramach Programu w okresie sprawozdawczym prowadziło 31 placówek w tym: 15 szkół i 16 przedszkoli.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 2. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok
1.	Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą finansową MOPS	471	311
2.	Liczba dzieci w rodzinach objętych pomocą finansową	951	681
3.	Liczba wydanych kart FEAD dla rodzin z dziećmi	180	313
4.	Liczba mieszkań komunalnych przydzielonych rodzinom z dziećmi	10	6
5.	Liczba mieszkań socjalnych przydzielonych rodzinom z dziećmi	0	0
6.	Liczba nowych mieszkań komunalnych	0	0
7.	Liczba mieszkań chronionych przydzielonych rodzinom z dziećmi	9	7
8.	Liczba rodzin z dziećmi korzystających ze wsparcia w postaci mieszkania chronionego	14	9

W rodzinach korzystających z pomocy finansowej MOPS wychowało się łącznie 681 dzieci. Z kart żywnościowych wydanych w ramach FEAD skorzystało 313 rodzin wychowujących dzieci. Sytuacja epidemiologiczna w kraju spowodowała znaczny wzrost wydawanych kart.

Mieszkania komunalne zagwarantowano 6 rodzinom z dziećmi. Pozostałe rodziny zagrożone bezdomnością znalazły schronienie w Zespole Mieszkań Chronionych.

Cel szczegółowy 3
Wspieranie edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży

Zadania:

1. *Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez pomoc finansową i rzeczową uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.*

Wydział Edukacji, Sportu i Zdrowia Urzędu Miejskiego wśród licznych działań na rzecz dzieci i młodzieży realizuje także program stypendialny. Stypendium szkolne o charakterze socjalnym może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności gdy w rodzinie

występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania.

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Pomoc materialna jest udzielana tarnogórskim uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji. Z jednej strony umożliwia pokonanie barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a z drugiej wspiera edukację uczniów zdolnych.

2. *Promowanie i wspieranie uzdolnionych uczniów.*

Gmina promuje uczniów szkół różnych szczebli za wysokie wyniki osiągane w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym. Stypendium przyznawane jest na podstawie wniosku o przyznanie wyróżnienia lub nagrody Burmistrza Miasta Tarnowskie Góry, do którego należy dołączyć zaświadczenie lub komunikat wydany przez odpowiedni Polski Związek Sportowy, potwierdzający osiągnięty wynik sportowy.

3. *Wzbogacanie oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych – zajęcia pozalekcyjne.*

Placówki oświatowe, poza działaniami statutowymi, prowadzą szereg dodatkowych zajęć m.in. kompensacyjnych na rzecz uczniów wykazujących deficyty poznawcze. Oferta zajęć pozalekcyjnych stanowi także alternatywną formę spędzania czasu wolnego i wspiera rozwój zainteresowań uczniów. Tarnogórskie szkoły podstawowe prowadzą dodatkowe zajęcia sportowe, wyjazdy na basen, kółka przedmiotowe, kółka zainteresowań (np. teatralne, literackie, artystyczne, językowe, plastyczne), zajęcia z zakresu poradnictwa edukacyjno-zawodowego, wyjazdy do kina, wyjazdy na wycieczki. Na terenie szkół organizowane są zbiórki harcerskie i zuchowe, działają również szkolne koła wolontariatu.

4. *Wsparcie rodzin z dziećmi poprzez zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3.*

Gmina wychodzi naprzeciw oczekiwaniom rodziców, którzy chcą bądź muszą podjąć zatrudnienie po ustawowym urlopie macierzyńskim. W Tarnowskich Górach funkcjonuje jeden żłobek publiczny przy ul. Bema 1 z dwoma oddziałami – ul. Wyszyńskiego 135 oraz ul. Strzybnicka 3. Powołane są również 4 żłobki niepubliczne.

5. *Wsparcie rodzin z dziećmi poprzez zapewnienie opieki i rozwoju dzieci w przedszkolach.*

Do prawidłowego rozwoju psychospołecznego dziecka niezbędna jest grupa rówieśnicza. Odpowiednie warunki rozwoju dzieci zapewniają w mieście przedszkola. Na terenie Tarnowskich Góry funkcjonuje 14 przedszkoli publicznych. Dzieci mają zapewniony bezpłatny pobyt do 6 godzin

dziennie. Powyżej tego czasu opłata wynosi 1 zł za każdą rozpoczętą godzinę. Rodzice ponoszą odpłatność za wyżywienie dzieci w przedszkolu. W gminie prowadzonych jest również 7 przedszkoli niepublicznych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 3. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok
1.	Liczba uczniów, którym przyznano stypendium szkolne o charakterze socjalnym	217	256
2.	Liczba uczniów, którzy otrzymali zasiłek szkolny	2	3
3.	Liczba uczniów objętych programem stypendialnym lub wyróżnionych przez Burmistrza Miasta	55	0
4.	Liczba zajęć pozalekcyjnych realizowanych przez placówki oświatowe	223	218
5.	Liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych	2745	3424
6.	Liczba miejsc dla dzieci do lat 3 w żłobku	140	220
7.	Liczba miejsc w przedszkolach	1950	1928

Gmina Tarnowskie Góry dba o rozwój i edukację dzieci i młodzieży. Udzielane są stypendia i zasiłki szkolne.

Mnogość zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkołach różnych szczebli pozwala na rozwój poznawczy i intelektualny dzieci w nich uczestniczących. Umożliwia także uczniom poznanie i rozwój własnych zainteresowań. Jest również formą aktywnego spędzania czasu wolnego.

Miasto zapewnia miejsca w żłobkach i przedszkolach dla ponad 2 tys. dzieci.

Cel szczegółowy 4
Organizowanie czasu wolnego dla rodzin z dziećmi

Zadania:

1. *Umożliwienie dzieciom i młodzieży udziału w imprezach i zajęciach organizowanych w ramach zimowego oraz letniego wypoczynku.*

Gmina Tarnowskie Góry posiada atrakcyjną ofertę w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi. Każdego roku w mieście odbywa się szereg imprez o charakterze kulturalnym adresowanym dla mieszkańców. Rok 2020 nie sprzyjał organizacji wielu atrakcyjnych form wypoczynku ze względu na wprowadzony stan epidemii w kraju.

Mimo utrudnionych warunków zorganizowano w mieście półkolonie dla dzieci w ramach akcji „Lato w Mieście" oraz „Zima w Mieście". Zorganizowano również kilkanaście programów i projektów profilaktycznych.

Gmina realizowała także program pomocowy dla rodzin wielodzietnych „Rodzina 5+". Celem programu było wsparcie rodzin wielodzietnych poprzez ułatwienie jej członkom dostępu do szerokiego wachlarza produktów i usług oraz dóbr kultury. Adresatami programu były rodziny posiadające troje lub więcej dzieci, zamieszkujące na terenie miasta.

2. *Działalność klubów sportowych, stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych promujących kulturę fizyczną i sport.*

Tarnowskie Góry są miastem przyjaznym dla rodzin z dziećmi. W mieście funkcjonują nowoczesne obiekty ze strefami rekreacyjnymi, takie jak Park Wodny czy Hala Sportowa. Gmina inwestuje w budowę nowych placów zabaw, siłowni outdoorowych oraz stref ruchu i wypoczynku. Kluby sportowe oraz organizacje pozarządowe promują rozwój kultury fizycznej w różnych dyscyplinach sportowych. Na terenie miasta działają m.in.: Kompleks Rekreacyjno-Sportowy „Park Wodny", Klub Wspinaczki Sportowej „Klif", Kolejowy Ośrodek Rekreacji i Sportu „Śląsk", Towarzystwo Sportowe „Gwarek", Międzyszkolny Klub Sportowy „Skarbek", Tarnogórski Klub Sportowy „Karate", Uczniowski Klub Sportowy, Uczniowski Klub Sportowy UKS-JUDO „AHINSA" przy SP 10, Uczniowski Klub Sportowy „Volley Club Sorbona", Ognisko TKKF „Znicz", PTTK Oddział Tarnowskie Góry, Tarnogórski Klub Taternictwa Jaskiniowego PTTK, Automobilklub Tarnogórski, Sekcja Szachowa „Strzybniczanka", Polski Związek Wędkarski Koło nr 72 „Zamet", Tarnogórski WOPR, Towarzystwo Sportowe „Tarnowiczanka", Uczniowski Klub Hokeja na Trawie „Ósemka", Integracyjny Klub Szachowy „Tęcza", Ludowy Klub Sportowy „Zgoda Repty", Uczniowski Klub Sportowy „Gwiazda" przy SP 12, Towarzystwo Sportowe „Iskra" Lasowice, Klub Sportowy „Górnik" Bobrowniki Śl., Klub Sportowy Tarnogórska Akademia Karate. Większość klubów była zmuszona zawiesić swoją działalność ze względu na wprowadzone obostrzenia sanitarne.

3. *Wspieranie imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych dla mieszkańców miasta Tarnowskie Góry.*

Dofinansowanie z budżetu miasta Tarnowskie Góry mogą otrzymać kluby sportowe, które prowadzą działalność sportową na terenie gminy, a ich działalność nie jest nakierowana na osiągnięcie zysku. Każdego roku Burmistrz Miasta udziela wsparcia finansowego dla rozwoju sportu w ramach dotacji celowych. Ogłaszane są konkursy na tworzenie warunków technicznych dla rozwoju kultury fizycznej, w tym utrzymania i funkcjonowania bazy sportowej oraz prowadzenie różnorodnych zajęć sportowych i sportowo - rekreacyjnych. Ponadto udzielane są dotacje w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej mające na celu promocję aktywnego trybu życia oraz zachęcenie mieszkańców do podejmowania aktywności w różnych dyscyplinach sportowych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 4. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok
1.	Liczba tarnogórskich placówek biorących udział w akcji „Lato w mieście" i „Zima w mieście"	13	13
2.	Liczba dzieci, które skorzystały z zajęć organizowanych przez placówki w ramach akcji „Lato w mieście" i „Zima w mieście"	1260	1500
3.	Liczba podmiotów otrzymujących dotacje na realizację zadania publicznego w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	34	26
4.	Liczba podmiotów otrzymujących dotacje na realizację zadania w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie o charakterze imprez rodzinnych, festynów, pikników itp.	7	1
5.	Liczba i rodzaj imprez sportowych realizowanych na terenie miasta	1250	0

W ramach akcji „Lato w mieście" i „Zima w mieście" z profesjonalnej opieki oraz ciekawych zajęć skorzystało 1500 dzieci. W organizację tych akcji zaangażowanych było 11 placówek oświatowych oraz Tarnogórskie Centrum Kultury i Stowarzyszenie „Sanus Vivere". O kondycję fizyczną w mieście dbało 26 podmiotów, które oferowały różnorodne zajęcia rekreacyjno-sportowe. W okresie sprawozdawczym nie było możliwości zorganizowania na terenie miasta imprez sportowych dla rodzin i dzieci ze względu na wprowadzony w kraju stan epidemiczny.

Cel szczegółowy 5
Współpraca na rzecz wsparcia prawidłowego funkcjonowania rodziny

Zadania:

1. *Współpraca przedstawicieli instytucji, organizacji oraz innych podmiotów i osób działających na rzecz dziecka i rodziny.*

W ramach współpracy instytucjonalnej przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni), organizowali tzw. zespoły multispecjalistyczne w celu wytyczenia wspólnego kierunku działań pomocowych na rzecz rodzin. Do udziału w spotkaniach zapraszani byli m.in.: kuratorzy, pedagodzy szkolni, wychowawcy przedszkolni oraz dzielnicowi.

Ponadto pracownicy MOPS ściśle współpracowali z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie ochrony i wsparcia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Spotkania miały na celu wypracowania działań na rzecz opuszczenia przez dziecko pieczy.

2. *Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach.*

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach na lata 2017 - 2020 stanowił systemowe ujęcie działań w zakresie ograniczania rozmiaru przemocy w rodzinie, poprawy bezpieczeństwa rodzin oraz minimalizacji szkód spowodowanych stosowaniem przemocy. Ustanowiony został uchwałą nr XXXIV/379/2017 Rady Miejskiej w Tarnowskich Górach z dnia 29.03.2017 r. Jego koordynowanie i monitorowanie powierzono Zespołowi Interdyscyplinarnemu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Tarnowskich Górach, którego obsługę organizacyjno - techniczną zapewnia Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Program adresowany był do całej społeczności miasta Tarnowskie Góry, świadków przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc i przede wszystkim osób doznających przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych i niepełnosprawnych.

Procedura Niebieskie Karty przyczynia się do zapewnienia kompleksowej pomocy członkom rodzin z problemem przemocy, a w szczególności dzieciom, które niejednokrotnie są krzywdzone przez swoich najbliższych, a zawsze są świadkami przemocy.

Gwarantem profesjonalizacji działań w obszarze profilaktyki, interwencji i pomocy rodzinie z problemem przemocy jest ciągłe podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji działających w tym obszarze.

Z uwagi na złożoność problemu przemocy w rodzinie istotnym czynnikiem zwiększającym skuteczność udzielanej pomocy jest współdziałanie lokalnych instytucji.

3. *Działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień w tym realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Tarnowskich Górach (prowadzenie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, organizowanie i wspieranie realizacji programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami).*

Proces „wychodzenia z uzależnienia” jest jednym z trudniejszych problemów do rozwiązania w rodzinie. Wymaga dużej motywacji osoby uzależnionej do pracy nad poczuciem własnej wartości, asertywności i wypracowania nowych metod radzenia sobie ze stresem.

Gmina Tarnowskie Góry wspiera działania o charakterze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przykładem takich działań są kampanie społeczne „Postaw na rodzinę” czy też programy, warsztaty, pogadanki i prelekcje

prowadzone w szkołach różnego szczebla. Rodziny borykające się z problemem uzależnienia, przemocy lub innych czynników powodujących zaburzenie prawidłowego funkcjonowania emocjonalnego, poznawczego, behawioralnego mogły skorzystać z kompleksowej pomocy terapeutycznej.

4. *Działalność organizacji pozarządowych i grup parafialnych na rzecz rodzin z dziećmi.*

Ważną rolę we wspieraniu rodzin oraz pomocy dzieciom pełnią organizacje pozarządowe, które świadczą pomoc w ramach swoich działań statutowych. Na terenie Gminy prężnie działa wiele stowarzyszeń. Wymienić można takie organizacje, jak: Stowarzyszenie Pomocy Uzależnionym i ich Bliskim „Falochron", Polskie Centrum Mediacji, Stowarzyszenie „Serdeczni", Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Klub Abstynentów „Jutrzenka", Stowarzyszenie „Plasterek", Stowarzyszenie „Góry Kultury", Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Tarnogórskiej.

Tarnogórskie organizacje pozarządowe oferują wiele form swojej działalności: począwszy od pikników rodzinnych, festynów, rajdów rowerowych, aż po profesjonalną pomoc terapeutyczną dedykowaną rodzinie, która może przyjmować formę terapii indywidualnej lub rodzinnej, psychoedukacji, mediacji etc. Nie można pominąć organizacji i grup przykościelnych, które także posiadają ofertę różnorodnych zajęć dla rodzin z dziećmi m.in. Parafia MB Królowej Pokoju, Parafia Św. Apostołów Piotra i Pawła, itd. Wachlarz stowarzyszeń oraz fundacji, z którymi prowadzona jest współpraca na rzecz rodzin i dzieci stale się rozszerza. Interdyscyplinarność działań skraca czas wychodzenia rodzin z kryzysu oraz wzmacnia prawidłowe postawy rodzicielskie.

5. *Udział w programie w ramach modelu wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin pn. „Kooperacje 3D".*

Projekt partnerski „Kooperacje 3D – Model Wielosektorowej Współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin" realizowany był w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 - współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna. Celem projektu było zwiększenie kooperacji oraz poprawa współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych, m.in. edukacji, zdrowia, sądownictwa i policji. Model kooperacji uwzględnia całościowe, międzysektorowe wsparcie na poziomie gminy i powiatu, mające na celu włączenie społeczne osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zawiązał Partnerski Zespół Kooperacyjny z następującymi instytucjami: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji w Tarnowskich Górach, Muzeum w Tarnowskich Górach, Straż Miejska, Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach, Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy S.A. im. Dr B.

Hagera, Tarnogórskie Centrum Kultury, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, których przedstawiciele podpisali deklaracje przystąpienia. Współpraca w ramach Partnerskiego Zespołu Kooperacyjnego kontynuowana będzie w 2021r.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 5. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok
1.	Liczba spotkań przedstawicieli instytucji, organizacji oraz innych podmiotów i osób działających na rzecz dziecka i rodziny	98	115
2.	Liczba „Niebieskich Kart" prowadzonych w rodzinach z dziećmi	89	103
3.	Liczba „Niebieskich Kart", w których dziecko wskazane jest jako osoba doświadczająca przemocy w rodzinie	21	21
4.	Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia uzależnienia w rodzinach z dziećmi	33	51
5.	Liczba programów i projektów profilaktycznych	6	13
6.	Liczba spotkań PZK w ramach realizacji projektu „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin	3	3
7.	Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach projektu „Kooperacje 3D"	6	5

W okresie sprawozdawczym każda rodzina objęta wsparciem asystenta rodziny przynajmniej raz mogła uczestniczyć w spotkaniu z zespołem multispecjalistycznym, przy udziale którego próbowała rozwiązać trudności, z jakimi się borykała.

Pomimo wzrostu ilości rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty" w 2020 roku nie odnotowano wzrostu liczby dzieci doświadczających przemocy. Rodziny ze zdiagnozowanym problemem przemocy objęte były szerokim wsparciem członków grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Niekorzystny czas wprowadzonego w kraju stanu epidemicznego nie zahamował organizowania i prowadzenia programów i projektów profilaktyki uzależnień, które miały niebagatelny wpływ na wzrost świadomości mieszkańców miasta w tym zakresie.

W ramach projektu „Kooperacje 3D" odbyły się 3 spotkania przedstawicieli 11 współpracujących ze sobą instytucji. Wsparcie prowadzono z 5 rodzinami objętymi asystenturą, w których interdyscyplinarną pracę realizował Zadaniowy Zespół Kooperacyjny.

Cel szczegółowy 6
Profesjonalizacja działań w obszarze wspierania rodziny

Zadania:

1. *Udział przedstawicieli współpracujących instytucji w szkoleniach, warsztatach.*

Ilość i różnorodność problemów występujących w rodzinach wspieranych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu powoduje konieczność ciągłego kształcenia się pracowników zaangażowanych w pomoc rodzinom.
W okresie sprawozdawczym odbyły się nieliczne szkolenia dla przedstawicieli instytucji działających na rzecz rodzin. Ponadto niewielu pracowników skorzystało z superwizji oraz coachingu. Niebagatelny wpływ na tą sytuację miało wprowadzenie stanu epidemicznego w kraju.

2. *Organizowanie szkoleń dla rodzin wspierających.*

W okresie sprawozdawczym nie pozyskano osób ani rodzin, które chciałyby podjąć się funkcji rodziny wspierającej. W związku z powyższym nie przeprowadzono szkoleń w tym zakresie.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ

Tabela 6. Wskaźniki realizacji zadań:

Lp.	Wskaźniki realizacji	2019 rok	2020 rok
1.	Liczba szkoleń, warsztatów i superwizji	126	26
2.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach, warsztatach, superwizji	68	19
3.	Liczba szkoleń przeprowadzonych dla rodzin wspierających	0	0
4.	Liczba rodzin wspierających biorących udział w szkoleniach	0	0

Brak możliwości organizowania szkoleń stacjonarnych oraz nowa sytuacja organizowanych kursów online niekorzystnie wpłynęła na liczbę podejmowanych działań na rzecz podwyższenia kompetencji i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

II. Podsumowanie

Działania w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Tarnowskich Górach na lata 2019-2021" w 2020 roku obejmowały:

- ✓ Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zapewnienie im pomocy asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego;
- ✓ Zapewnienie pobytu dzieciom i młodzieży w placówkach wsparcia dziennego;
- ✓ Realizację programów i projektów na rzecz wsparcia rodzin;
- ✓ Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z dziećmi celem poprawy ich sytuacji materialno-bytowej;
- ✓ Realizację działań na rzecz wspierania edukacji i rozwoju dzieci i młodzieży poprzez udzielanie zasiłków szkolnych i stypendiów socjalnych;
- ✓ Zapewnienie małym dzieciom miejsca w żłobkach i przedszkolach;
- ✓ Umożliwienie dzieciom i młodzieży udziału w imprezach i zajęciach w ramach letniego i zimowego wypoczynku;
- ✓ Realizację działań służących podnoszeniu aktywności fizycznej, upowszechnianiu zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz aktywnego spędzania czasu wolnego dla rodzin;
- ✓ Kontynuowanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz wsparcia prawidłowego funkcjonowania rodziny w ramach projektu „Kooperacje 3 D";
- ✓ Realizację działań profilaktycznych oraz działań służących rozwiązywaniu problemów uzależnień poprzez programy skierowane do dzieci i młodzieży;
- ✓ Podnoszenie kompetencji pracowników służb społecznych poprzez udział w szkoleniach, superwizjach, warsztatach.